

Kokousmuistio

Kokousmuistio

Parlamentaarinen työryhmä valmistelemaan vaalialuemalli eduskuntavaalien suhteellisuuden parantamiseksi

II Kokous
20.3.2024 kello 12-14
Eteläesplanadi 10, Helsinki. Kokoushuone Maakaari.

Asialista

1 Kokouksen avaus ja osallistujien toteaminen

Avattiin kokous ja ensimmäinen kohta ajassa 12.04.

Osallistujat:

Kristiina Kokko (pj)
Antti Siika-aho
Fredrik Guseff
Harri Vuorenpää
Juuso Aromaa (Anna Mäkipään sijaan)
Mikko Rekimies
Anna Moring
Mikkel Näkkäläjärvi
Elina Kestilä-Kekkonen
Lauri Tarasti
Arto Jääskeläinen
Tuomas Rekola (siht)

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Oula-Antti Labba (siht)

Tähän kokoukseen oli mahdollisuus osallistua myös jäsenten kutsumina henkilöitä, jotka tuntevat vaalialuemalleja. Esittäytymiskierroksen perusteella todettiin, että kokoukseen osallistuvat lisäksi Pekka Tuuri, Juha Iso-Aho ja Antti Vesala.

2 Kokouksen avaus ja osallistujien toteaminen

Hyväksyttiin muutoksitta.

3 Vaalialuemalliin liittyvät kysymykset

Tuomas Rekola esitteli muistion koskien vaalialueeseen liittyviä kysymyksiä.

Työryhmä keskusteli muistiossa esitetyistä kysymyksistä.

Arto Jääskeläinen totesi, että valtiosääntöoikeudellisen näkökulman selvittämiseksi tarvittaisiin työryhmältä konkreettinen ehdotus.

Juuso Aromaa tiedusteli, että vaatiiko käsiteltävä muutos vain yhden vaalijärjestelmän vai kaksi ei vaalijärjestelmää sekä vaatiiko asia perustuslainmuutoksen vai ei.

Lauri Tarasti totesi, että asiaa pohdittiin vaalialuekomiteassa perustuslain kannalta. Jos syntyy kaksi eri vaalijärjestelmää, niin se vaatisi perustuslain muutosta.

Pekka Tuuri nosti esiin, että tarvittaisiin väestöennusteen perustuva katsaus edustajapaikkojen muutoksesta.

Kristiina Kokko totesi, että hallitusneuvotteluissa oli joitain laskelmia väestönmuutoksen vaikutuksista. Tästä olisi hyvä saada viranomaislaskelmia.

Juuso Aromaa pohti, että miten vaalipiirit yhdistetään. Kannattaisiko olla ohjaava hahmotelma, jossa mukana väestöennuste. Lisäksi Aromaa pohti, että mihin juuri seitsemän paikkaa perustuu, kun Lapissa on tällä hetkellä kuusi edustajaa.

Kristiina Kokko kertoi, että seitsemän liittyy siihen, että äänikynnys nousee silloin korkeaksi. Nyt käsiteltävänä oleva kirjaus on sellainen, josta hallitusneuvotteluissa syntyi yksimielisyys.

4 Poliittisen suhteellisuuden toteutuminen vaalialueella ja vaalialueen tuloksen sovittaminen vaalipiireittäin

Tuomas Rekola esitteli liitteen, jossa käsiteltiin suhteellisuuden toteutumista vaalialueella.

Kristiina Kokko pitää hyvänä asiana, että on olemassa virkamiesten tekemiä laskelmia, niin ei tarvitse nojautua vain puolueiden omiin.

Elina Kekkonen totesi, että Sainte-Laguën lukusarja pudottaisi äänikynnystä. Selkeys yksi osa menettelyä ja tasavertaisuus toinen.

Antti Vesala totesi, että erot vaalipiirien välillä ovat kasvaneet liian suuriksi. Tärkeää olisi ratkaista isoimmat ongelmat.

Fredrik Guseff huomautti, että jakajan suhteen olisi hankalasti selitettävissä kaksi eri järjestelmää.

Juha Iso-Aho pohti vaalijärjestelmien ongelmia joista äänikynnys on yksi ja järjestelmän monimutkaisuus toinen. Ihmisten tulee ymmärtää miten järjestelmä toimii. Alueellinen edustavuus tulee ottaa huomioon.

Mikkel Näkkäläjärvi huomautti, että ajatuksena on, että tietty edustajamäärä turvattaisiin. Kansan oikeustajun kannalta voi olla ristiriitaista, että joissain vaalipiirissä äänikynnys on 10 prosenttia ja toisessa 3 prosenttia.

Tuomas Rekola esitteli liitettä 4, jossa on esitelty erilaisia matemaattisia malleja paikkojen sovittamiseksi vaalipiireihin.

Kokko muistutti, että hallitusohjelmakirjauksen perusteella laskentatapana on ehdokaskohtainen äänimäärä.

Anna Moring tiedusteli, että jos vaalipiirien paikat on kiintiöidytty, niin miten joku laskentatapa voi tuottaa liian Oulupainotteisen lopputuloksen.

Antti Siika-aho huomautti, että Oulun väestöpohja on niin paljon suurempi kuin Lapin.

Elina Kestilä-Kekkosen mukaan esitellyistä malleista viimeinen on kaikista selkein ja läpinäkyvin.

Arto Jääskeläinen totesi, että jakomenetelmän valinta on hankalin asia. Niin sanottu Balinskin menetelmä olisi matemaattisesti paras, mutta toisaalta monimutkaisin.

Kristiina Kokko totesi, että työryhmä jatkaa tarkastelua. Tällä hetkellä vaikuttaisi siltä, että d'Hondtin menetelmällä lukusarjan osalta voitaisiin edetä.

Rekimiehen mukaan Sainte-Laguë tasaisi parhaiten, mutta toisaalta ymmärtää myös perustelut d'Hondtille.

Antti Siika-aho täydensi, että kaikkia vaihtoehtoja tulee tarkastella puhtaalta pöydältä eikä vielä sitouduta mihinkään. Työryhmän raportinkaan lopputuloksen ei tarvitse olla yksimielinen.

Harri Vuorenpään mukaan olisi mielenkiintoista nähdä miten väestömuutokset vaikuttavat eri alueilta. Voivat olla dramaattisia eri vuosikymmeninä.

Juuso Aromaan mukaan pitäisi olla rohkeutta siihen, että ei hätkähdetä siihen, että joku malli on monimutkainen. Balinskin menetelmä tuntuu oikeasti tasaavaan hyvin ja toimii viisaalla tavalla.

Anna Moring totesi, että Balinskin menetelmä on kannatettava. Se toteuttaa vaalipiirikohtaisesti puolueiden sisäisen jaon. Vihreiden kannalta ei esimerkkien valossa tulisi suurta muutosta millään mallilla. Äänten niin sanottu hukkaan meneminen on ongelma, sillä aina kannattaisi äänestää.

Elina Kestilä-Kekkonen totesi, ettei monimutkaisuutta ei pidä vierastaa. Tärkeää on, että järjestelmä on transparentti ja selkeä.

Juuso Aromaa totesi väestönkehityksen suhteen, että on vaalipiirejä joissa väestö vähenee ja joissain väestö kasvaa. Uusimaa kasvaa hyvin voimakkaasti.

Kristiina Kokko toteaa, että hallitusneuvottelussa käytiin läpi ns. Uusimaa-kysymys. Tällä hetkellä ei ole valmiutta lähteä tekemään muutoksia Uudenmaan suhteen.

Juha Iso-Aho toivoi muistakin malleista laskelmia. Kyse on hyväksyttävyydestä.

Kristiina Kokko toivoi, että sihteeristö tarkastelee äänioikeutettujen määrän muutosta.

Lauri Tarasti huomautti, että myös vaaliliittojen asemaa tulee tarkastella.

Työryhmä keskusteli vaaliliittojen asemasta vaalialueella.

Kristiina Kokko toivoi, että sihteeristö tekee alustavia laskelmia ja malleja asiasta.

5 Muut asiat

Antti Siika-aho totesi, että hän on saanut kolmelta tai neljältä eri kaupunkiseudulta palautetta että kuntien tarjoamia ulkomainontatelineitä on vähennetty. Tämä ei ole Siika-ahon mielestä hyvä kehitys. Pitäisi tehdä vetoamus, joilla vaalitelineitten tärkeyttä korostettaisiin.

Kristiina Kokko ehdottaa, että telineasia voitaisiin ottaa toisessa parlamentaarisessa työryhmässä käsiteltäväksi.

Juuso Aromaan arvion mukaan telineet aiheuttavat päänvaivaa. Alue- ja kuntavaaleissa tulee olemaan kahdet julisteet.

Arto Jääskeläinen totesi, että sopii hyvin, että asia otetaan toisen parlamentaarisen työryhmän käsiteltäväksi, siellä on mukana myös Kuntaliiton jäsen.

Mikko Rekimies totesi, että telineet puoltavat olemassaoloaan ja ne muistuttavat vaaleista. Kunnat tekevät itse päätöksen. Kuitenkin olisi hyvä olla yhdenmukaiset menettelyt.

Anna Moring totesi, että on telineistä samaa mieltä. Eri kaupungeilla on hankaluuksia päättää, missä muodossa telineaineisto laaditaan.

Mikkel Näkkäläjärvi tiedusteli toisena muuna asiana, että missä vaiheessa sähköisen ehdokasasettamislomakkeen laatiminen on.

Arto Jääskeläinen kertoi, että on valmisteilla ja pohdittavana ehdotus, joka täyttäisi puolueiden toiveet pankkitunnuksilla täytettävistä lomakkeista. Kuitenkin nykysysteemi eli paperinen menettely säilyisi rinnalla.

Anna Moring nosti kolmantena muuna asiana esiin, että on demokratian kannalta haaste, että tapahtuu maalittamista ja nettihäirintää. Tämä vähentää kiinnostusta lähteä ehdokkaaksi. Tästä pitäisi puolueiden jollain foorumilla jatkaa keskustelua ja pohtia mahdollisia keinoja vastata tähän.

Puheenjohtaja Kokko pitää asiaa tärkeänä ja ehdottaa, että myös tämän voisi lisätä toisen parlamentaarisen työryhmän työsuunnitelmaan.

6 Seuraavan kokouksen ajankohdasta sopiminen ja kokouksen päättäminen

Seuraavan kokouksen ajankohdan sopii puheenjohtaja sihteeristön kanssa.

Kokous päätettiin kello 13.44.